

БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ – ПОНАД УСЕ

Алла АКСЬОНОВА, фото Валерій КРИМЧАК

Понад 10 років, від дня аварії на ЧАЕС, у зоні відчуження ніхто професійно не займався питаннями цивільного захисту людей. І лише наприкінці 90-х років минулого століття, із появою Управління надзвичайних ситуацій та спеціальних робіт (структурний підрозділ регіонального управління із забезпечення організації діяльності у зоні відчуження), це питання отримало перспективу для розвитку.

Про те, як нині турбуються про безпеку працівників Чорнобильської зони відчуження, розповість читачам нашого видання начальник відділу цивільного захисту згаданого управління **Микола Орлов**.

Для більшості пересічних українців поняття цивільного захисту й дотепер асоціюється із тим, що було за радянських часів. Однак за роки незалежності в Україні, після розформування військ цивільної оборони та приєднання їх до структури МНС України, це поняття набуло нового змісту. Останнє якраз і стало приводом для початку розмови.

– Миколо Івановичу, які ж нині завдання у цивільного захисту Чорнобильської зони відчуження?

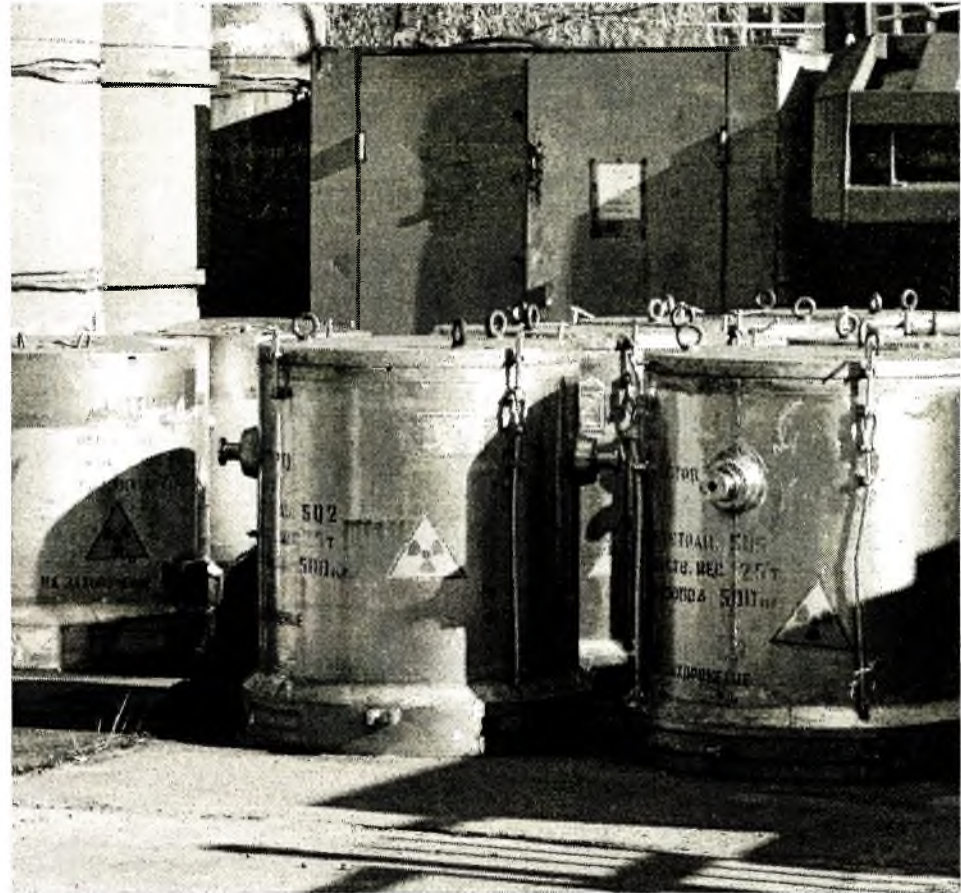
– Ті, що й у наших колег із МНС, які працюють поза зоною відчуження. Тобто, захист людини при складних умовах, які можуть призвести до її загибелі. На сьогодні в зоні відчуження працює понад сім тисяч осіб. Крім них, є ще й так звані самопоселенці, яких нараховуєть-

ся 280 осіб. Кожен з них, у випадку надзвичайної ситуації техногенного чи природного характеру знає, що про нього в зоні відчуження пам'ятають, і обов'язково допоможе.

– В який спосіб?

– Перш за все, в зоні передбачена система оповіщення. Більше того, увесь працюючий персонал проходить спеціальну підготовку, тому кожен знає, як потрібно поводитися в тій чи іншій надзвичайній ситуації. Для реалізації відповідних заходів, насамперед, необхідно скласти план дії. Останній, в ході виконання заходів, може коригуватися та уточнюватися. Але головна схема має бути підготовлена заздалегідь. Ось цими питаннями якраз і займається наш відділ. Крім цього, ми допомагаємо підприємствам зони відчуження самостійно проводити зі своїми працівниками практичні заняття з цивільного захисту.

(Початок. Продовження на стор. 3)

З радіоактивністю не жартують

БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ – ПОНАД УСЕ

(Закінчення. Початок на стор. 1)

– А що саме знаходиться у компетенції вашого управління?

– Його коло завдань набагато ширше. Це й питання планування, і проведення методичних зборів, тобто так звані командно-штабні тренування (проводяться раз на рік), і практичні навчання з використанням фізичних сил і техніки (відбуваються раз на три роки). Працівники управління також займаються розробкою методичних матеріалів для тренувань та підготовкою клопотань щодо забезпечення персоналу більш сучасними засобами захисту

(протигазами тощо). Нині 60-70% засобів є застарілими, оскільки були заведені ще в 1986 році. Вони вже не відповідають вимогам безпеки. Скажімо, при контакті з такими сильнодіючими речовинами, як хлор, так звана "пелюстка" не захистить. Потрібен досить серйозний, сучасний та більш дієвий засіб. А хлор до зони відчуження завозять у досить великій кількості – півтори тонни для внутрішніх потреб (хлорування води, дезінфекційних заходів і т. ін.). Уявляєте, яку концентрацію випарів має така кількість цієї небезпечної для дихальних шляхів та шкіри речовина! Навіть якщо їх вдихати короткий проміжок часу, не будучи захищеним належним чином, можна отримати смертельні опіки дихальних органів. Між іншим, такий же захист потрібен і від радіаційного випромінювання при виконанні певних робіт.

– Ви згадували вище про командно-штабні тренування та практичні навчання. А які конкретні надзвичайні ситуації на них відпрацьовувались?

– Як правило, на таких тренуваннях й навчаннях відпрацьовуються всі

можливі надзвичайні ситуації: наприклад, обвал даху над реактором чи прорив дамби, затоплення територій, лісові пожежі, буревії, ожеледиця, снігові заметілі тощо. У нашій місцевості є лисиці, дикі кабани, інша звірина та птахи. Відтак для зони відчуження також може виявитися актуальним сказ чи пташиний грип. Тож і на таку надзвичайну ситуацію ми повинні спланувати відповідні заходи безпеки для людського життя. Крім цього, відпрацьовуються й питання евакуації, організації руху по радіацій-

но забрудненій території. Актуальними є питання виконання персоналом своїх функціональних обов'язків у незвичних для наших людей умовах праці – тобто, при надто високих (як нинішнього літа до 36 градусів спеки) чи надто низьких погодних температурах, коли велика вірогідність отримання сонячного чи теплового удару або обмороження тіла. Для попередження таких випадків ми проводимо роз'яснювальну роботу серед персоналу із приводу того, як необхідно поводитися, щоб нічого із вищезгаданого з людиною не трапилось.

– Чого бракує, і що негативно впливає на розвиток цивільного захисту працівників зони відчуження і чи відчувають вони наслідки економічної кризи, якими віднедавна лякають усіх українців?

– Бракує, як і всім підприємствам зони відчуження, належного державного фінансування. Звідси й проблеми. Найболючішою серед них є технічне оновлення. Ми користуємося такою системою оповіщення, якої, мабуть, у цілому світі немає. Не кращу маємо й

техніку для стратегічного протистояння біді (грейдери, так звані танки для звалювання дерев, крани, екскаватори тощо). Якщо, приміром, повториться затоплення, яке було у 1999 році, коли вода із Прип'яті захопила досить значну частину територій зони – що тоді робити? Ця застаріла техніка може підвести, а тікати людям із зони відчуження нікуди. Не менш проблемним на сьогодні є й кадрове питання. Через низьку зарплатню молодь працювати до нас не йде. Якщо до 2004-го року працівника можна було зацікавити, хоч не заробітною платнею, а можливістю отримати житло (для офіцерів це надто болюче питання), то вже четвертий рік і цей стимул не працює. Відтак середній вік працівників в управлінні – 52 роки. І що далі? Поки в нас відкритих тилів у питаннях цивільного захисту немає. Це завдяки тому, що всі наші фахівці – універсали. Однак мо-

жуть виникнути ситуації, коли потрібен вузькопрофільний спеціаліст, а таких із усіх напрямків цивільного захисту в управлінні не вистачає. Відтак можливі нові проблеми.

Щодо економічної кризи, то працівники зони відчуження теж її відчувають. Якщо, наприклад, ще місяць тому працівник отримував 2000 гривень, що відповідало 400 у.о., то тепер це вже – 300 доларів. Тобто, купівельна спроможність гривні впала, а рефінансування ніхто не проводив. Хоча до таких небезпечних об'єктів, як Чорнобильська АЕС, на мій погляд, повинне бути дещо інше ставлення і в цих питаннях теж. Безумовно, люди розуміють ситуацію та сподіваються, що вона не переросте в кризу, що мала місце до 1993 року, коли хлібину купували за тисячі.

– Дякую за розмову.

60-70% засобів захисту в Чорнобильській зоні відчуження є застарілими і не відповідають вимогам безпеки.